

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	NON CUBRIR
MATERIA	Movemento
DISCIPLINA	Expresión Corporal I
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte Dramática
ESPECIALIDADE	Interpretación
ITINERARIO	Textual/Xestual
CURSO	2º (Primeiro Cuatrimestre)
CRÉDITOS ECTS	5
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Interpretación
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Alba Blanco
DOCENTES	<p>Nome e apelidos:</p> <p>Horario titorías:</p> <p>Despacho:</p> <p>Contacto:</p> <hr/> <p>Nome e apelidos: Ana María Fernández Fernández</p> <p>Horario de titorías: https://esadgalicia.com/curso-escolar/</p> <p>Despacho: D2</p> <p>Contacto: ana.mariafernandezfernandez@edu.xunta.es</p>
DESCRICIÓN	Emprego das ferramentas técnicas na creación escénica a partir das linguaxes corporais. Análise do movemento e da súa significación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	É aconsellable ter cursadas as disciplinas Movemento Expresivo I e II
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego X Castelán X Inglés X
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA TITULACIÓN	
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T9	Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.
T11	Desenvolver na práctica profesional unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara á diversidade.
T15	Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X1	Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.
X2	Comprender psicolxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas, desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose ás demais persoas e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación axeitada entre os medios que emprega e

	os fins que se persegue.	
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.	
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.	
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE		
EI1	Dominar os recursos expresivos necesarios para o desenvolvemento de procesos de interpretación, actuación e representación, no ámbito escénico e audiovisual.	
EI2	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe, escénico ou audiovisual, e interpretalo axeitadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.	
EI5	Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.	
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Ampliar os recursos corporais expresivos e creativos do alumnado a través do adestramento.		T3, X5, X6, EI1
2. Potenciar a consciencia psicofísica na escena, a partires dos principios do comportamento escénico.		T1, T11, T15, X1, X3, X5, X6, EI1, EI5
3. Facultar para a creación e interpretación de partituras de movemento en base a programas específicos de traballo.		T1, T3, T15, X1, X5, X6, EI2
4. Experimentar a través de distintas técnicas expresivas procesos creativos que partan da corporalidade na escena.		T9, X1, X5, X6, EI5
5. Dotar de ferramentas de análise do movemento e da acción.		T8, T9, X1, X3, X6, EI5
6. Exercitarse na comprensión do poder significativo do corpo na dramaturxia actoral.		T1, T15, X3, X5, X6, EI1
7. Asimilar fundamentos conceptuais e metodolóxicos cara á creación de dramaturxias corporais.		T1, T3, T7, T8, X3, X5, X6, EI1, EI2, EI5
8. Adquirir capacidade analítica e crítica e compromiso ético no contexto colectivo.		T3, T7, T8, T15, X1, X2, X3, EI5
9. Potenciar a sensibilidade artística na experimentación de procesos creativos, fundamentados no corpo como medio expresivo.		T7, T9, X2, X5, EI5
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
Contidos do curso escolar 2019-2020 de Movemento Expresivo II que se incorporan a esta programación: Accións básicas do Esfuerzo	As Accións básicas do esforzo de Laban.	2
1. Adestramento psicofísico I	1.1- Cualidades psicofísicas: atención, conexión coa respiración, escoita escénica, disponibilidad. 1.2- Presenza e pre-expresividade (comportamento extra-cotía) 1.3- Impulsos e proxección 1.4- Movemento escénico individual e colectivo	28
2. Aproximación ao personaxe dende a fisicalidade	2.1- Introducción á neutralidade. 2.2- Elementos da natureza 2.3- Animais 2.4- Dinámica das cores.	30

3. Procesos de creación	3.1- Improvisación 3.2- Composición 3.3- Interacción con materiais plásticos e obxectos	30
TOTAL SESIÓNS		90 horas
5. PLANIFICACIÓN DOCENTE		
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)
Total	Total	Total
Actividades introdutorias	3	5
Exposición maxistral		
Exposición práctico-teórica	5	5
Práctica individual	30	20
Práctica colectiva	28	20
Obradoiro		
Seminarios		
Actividades complementarias		5
Outros		
Titorías individuais	7	
Titorías de grupo	5	
Actividades de avaliación. Probas	7	5
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	3	
Actividades de avaliación. Revisión	2	
TOTAL	90	60
PORCENTAXE	66%	33%
6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSEÑANZA E APRENDIZAXE		
Actividades	Descrición	
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto cos estudantes para a creación de grupo, des-hinibición, presentación e achegamento á materia.	
Exposicións práctico-teóricas	Exposicións por parte do docente sobre as bases teóricas e prácticas así como das directrices de traballo.	
Prácticas individuais e colectivas	Os estudantes desenvolven exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión da ou do profesorado. Poden estar vinculadas o desenvolvemento de actividades autónomas do estudante.	
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto práctico, teórico ou teórico-práctico. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo.	
Debates	Charla aberta entre estudantes e docente. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido.	
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.	
Titorías	Actividade de asesoramento sobre actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.	
7. ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Seguimento e orientación.	Actividade de asesoramento continuado ao longo do curso sobre actividades	

	da materia e do proceso de aprendizaxe. Prácticas individuais de apoio.	
8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN		
8. 1 Avaliación ordinaria (Os contidos recuperados das programacións docentes do 2019/2020, serán avaliados co resto dos contidos da disciplina, nun epígrafe específico).		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Prácticas individuais e colectivas sobre: contidos 2019-2020(Accións básicas do esforzo), presenza, escoita, impulso, movemento escénico, elementos, animais, cores...Rexistros de observación de clase Escala de valoración individual e referencial dentro do grupo/ Proba teórica dos conceptos.	T3, T7, T9, X1, X2, X5, X6, EI1,EI2	40%
Presentación-exposición dun adestramento psicofísico individual xunto a unha memoria escrita do proceso de elaboración.	T1, T3, T8, T11, T15, X1, X5, X6, EI1, EI2, EI5	15%
Caderno de clase e memoria final da materia	T1, T3, T8, T15, X1, X3, X5, X6, EI1, EI2, EI5	10%
Debates sobre as prácticas antes descritas, as leturas e vídeos incluídos pola profesora na materia e espectáculos da carteleira teatral actual galega /Análisis da retroacción	T7, T8, T11, X1, X2, X3, EI5	15%
Clase aberta-proba con público a partir das ferramentas das prácticas individuais e colectivas, en base a un proceso de improvisación co obxecto e posterior composición / Escala de valoración	T1, T3, T7, T8, T9, T11, T15, X1, X2, X3, X5, X6, EI1, EI2, EI5	20%
8.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba práctica: exercicio colectivo a partir das nocións dos contidos 2019-2020(Accións básicas do esforzo), presenza, impulso, movemento escénico e tempo-ritmo; exercicio sobre a neutralidade; exercicio sobre elementos e cores; partitura de movemento de animal e a súa humanización; composición a partir do diálogo co obxecto; construción física do personaxe/ Proba teórica de conceptos/ Memorias de traballo	T3, T7, T9, X1, X2, X5, X6, EI1, EI2	60%
Exposición teórico-práctica dun adestramento psicofísico/	T1, T7, T8, T11, T15, X1, X5, X6, EI1, EI2, EI5	20%

Memoria de traballo		
Entrevista/ Valoración de lecturas, vídeos e visionado de espectáculos por escrito e oral.	T8, X3	20%
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba práctica: exercicio colectivo a partir das nocións dos contidos 2019-2020(Accións básicas do esforzo), presenza, impulso, movemento escénico e tempo-ritmo; exercicio sobre a neutralidade; exercicio sobre elementos e cores; partitura de movemento de animal e a súa humanización; composición a partir do diálogo co obxecto; construción física do personaxe/ Proba teórica de conceptos /Memorias de traballo	T3,T7,T9, X1, X2, X5, X6, EI1, EI2	60%
Exposición teórico-práctica dun adestramento psicofísico/ Memoria de traballo	T1, T7, T8, T11, T15, X1, X5, X6, EI1, EI2, EI5	20%
Entrevista/ Valoración de lecturas e visionado de espectáculos por escrito e oral.	T8, X3	20%
9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS		
REFERENCIAS BÁSICAS:		
<p>CALAIS-GERMAIN, Blandine (2007). <i>La respiración. Anatomía para el movimiento. Tomo IV. El gesto respiratorio</i>. Barcelona: La Liebre de Marzo</p> <p>— (2007). <i>Anatomía para el movimiento. Tomo I. Introducción a las técnicas corporales</i>. Barcelona: La Liebre de Marzo.</p> <p>— (2008). <i>Anatomía para el movimiento. Tomo II. Bases de ejercicios</i>. Barcelona: La Liebre de Marzo.</p> <p>CHEJOV, Michael (1999). <i>Sobre la técnica de actuación</i>. Barcelona: Alba Editorial.</p> <p>CONDRO, Lucas y MESSIEZ, Pablo (2016). <i>Asymmetrical-Motion. Notas sobre pedagogía y movimiento</i>. Madrid: Contintamietenes.</p> <p>FELDENKRAIS, Moshe (1985). <i>Autoconciencia por el movimiento</i>. Barcelona: Paidós.</p> <p>LABAN, Rudolf von (2006). <i>El dominio del movimiento</i>. Madrid: Editorial Fundamentos.</p> <p>LECOQ, Jacques (2003). <i>El cuerpo poético</i>. Barcelona: Alba editorial</p> <p>OIDA, Yoshi y MARSHALL, Lorna (2002). <i>El actor invisible</i>. Barcelona: Alba Editorial.</p> <p>SCHINCA, Marta (2002). <i>Expresión Corporal</i>. Barcelona: Editorial Praxis.</p>		
REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS		
<p>ALEXANDER, Frederick Matthias (1995). <i>El uso de sí mismo</i>. Barcelona: Ediciones Urano.</p> <p>ARTAUD, Antonin (1978). <i>El teatro y su doble</i>. Barcelona. Edhasa.</p> <p>BARBA, Eugenio (2005). <i>La canoa de papel; Tratado de Antropología Teatral</i>. Buenos Aires: Catálogos.</p> <p>BARBA, Eugenio (1994). <i>Más allá de las islas flotantes</i>. México: Editora Pórtico.</p> <p>— (1997). <i>Teatro, soledad, oficio y revuelta</i>. Argentina: Catálogos Editora.</p> <p>— (2000). <i>La tierra de cenizas y diamantes; Mi aprendizaje en Polonia</i>. Barcelona, Ediciones Octaedro.</p> <p>BARBA, Eugenio, y SAVARESE, Nicola (2005). <i>A Dictionary of Theatre Anthropology. The Secret Art of the Performer</i>. Londres: Routledge.</p>		

- BOGART, Anne y LANDAU, Tina (2005). *The Viewpoints book. A Practical Guide to Viewpoints and Composition*. Nueva York: Theatre Communication Group.
- BOND, Mary (1996). *Técnicas de Rolfing-Movimiento; Cómo conseguir la integración y equilibrio del cuerpo*. Barcelona: Urano.
- BROOK, Peter (1998). *El espacio vacío; arte y técnica del teatro*. Barcelona: Península.
- BROOK, Peter (2001). *Más allá del espacio vacío; escritos sobre teatro, cine y ópera*. Barcelona: Alba Editorial.
- (2002). *La puerta abierta; reflexiones sobre la interpretación y el teatro*. Barcelona: Alba Editorial.
- BROZAS POLO, María Paz (2003). *La Expresión Corporal en el teatro europeo del siglo XX*. Ciudad Real: Ñaque.
- CHEJOV, Michael (2006). *Lecciones para el actor profesional*. Barcelona: Alba Editorial.
- GROTOWSKI, Jerzy (1999). *Hacia un teatro pobre*. Madrid: Siglo XXI Editores.
- LONG, Ray (2009). *Las posturas clave en el Hatha Yoga; Una guía anatómica práctica en Yoga*. Barcelona: Editorial Acanto.
- NEWLOVE, Jean y DALBY, John (2004). *Laban for all*. Londres: Nick Hern Books.
- OIDA, Yoshi y MARSHALL, Lorna (2002). *Un actor a la deriva*. Guadalajara: Ñaque Editora.
- (2010). *Los trucos del actor*. Barcelona: Alba Editorial.
- RUIZ, Borja (2008). *El arte del actor en el siglo XX. Un recorrido teórico y práctico por las vanguardias*. Bilbao: Artezblai.
- SCHECHNER, Richard y WOLFORD, Lisa (eds) (1997). *The Grotowski Sourcebook*. Nueva York: Routledge.
- SCHINCA, Marta (2003). *Manual de psicomotricidad, ritmo y expresión corporal*. Barcelona: Editorial Praxis.
- SERRANO, Raúl (2016): *¿Se puede enseñar a crear? Clases de actuación*. Editorial Atuel.
- WATSON, Ian (2000). *Hacia un tercer teatro*. Ciudad Real: Ñaque Editora.
- ZARRILLI, Philip (1995). *Acting REConsidered*. Londres: Routledge

10. OBSERVACIONES / RECOMENDACIONES

- Tanto as lecturas como os vídeos traballados na disciplina serán enviados por correo electrónico a todo o alumnado e tamén se atopan na plataforma Moodle ao seu alcance.
- Valorarase a integración das ferramentas que contribúen á presenza escénica, consciencia postural e movemento na escena en ámbitos propicios como as mostras de Interpretación e Canto.
- A avaliación específica para alumnado sen avaliación continua ou calquera proceso de avaliación extraordinaria será deseñado polo profesor atendendo aos contidos teórico-prácticos fundamentais que o alumno debe ter asumidos para superar a materia. A presentación do alumno a esta proba debe ser acordada previamente co profesor así como o tempo, formato da proba e medios a empregar.
- É desexable a colaboración con outras especialidades na elaboración das escenas de creación aproveitando que esta materia traballa as dramaturxias corporais. Veráanse as posibilidades ao comezo do curso.

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a ESAD de Galicia establece unha planificación extraordinaria que se **ACTIVARÁ NO MOMENTO EN QUE A ADMINISTRACIÓN EDUCATIVA O DETERMINE**, atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da presente programación docente. No suposto de que se produza unha emerxencia, a presente programación non sufrirá máis modificación que a derivada da necesidade de articular unha avaliación non presencial, para o que se establecerán as adaptacións necesarias nas actividades e ferramentas de avaliación, en relación coas competencias que se indican e coa ponderación que se sinala.

Para o caso da avaliación non presencial de toda a disciplina, as ferramentas e actividades de avaliación serán as que seguen:

ACTIVIDADE 1. Práctica individual e colectiva por videoconferencia. Competencias: T3, T7, T9, X1, X2, X5, X6, E11,E12, Ponderación: 20%

ACTIVIDADE 2. Exposicións práctico-teóricas a través de materiais colgados en Moodle. Competencias: T1,T3, T8, T15, X1, X3, X5, X6, E15 Ponderación: 10%

ACTIVIDADE 3. Presentación/Exposición por videoconferencia e memoria por correo electrónico. Competencias: T1, T3, T8, T11, T15, X1, X5, X6, E11, E12, E15, Ponderación: 20%

ACTIVIDADE 4. Prácticas de Laboratorio por videoconferencia. Competencias: T3, T7, T11, X1, X2, E11, E12 Ponderación: 20%

ACTIVIDADE 5. Debates en Moodle. Competencias: T7, T8, T11, X1, X2, X3, E15, Ponderación: 10%

ACTIVIDADE 6. Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma en Moodle e videoconferencia. Competencias: T1, T3, T8, T11, T15, X1, X5, X6, E11, E12, E15, Ponderación: 10%

ACTIVIDADE 7. Tutorías por videoconferencia. Competencias: T8, X3, Ponderación: 10%

No caso de que o tránsito se produza iniciado xa o curso escolar, o profesorado combinará a avaliación do traballo presencial do alumnado coa avaliación do traballo non presencial, determinando as ferramentas (presenciais e non presenciais) a utilizar e a ponderación das mesmas.

AS PRESENTES MEDIDAS PODERÁN SER OBXECTO DE MODIFICACIÓN EN FUNCIÓN DAS DIRECTRICES OU INTRUCIÓNS QUE POIDA FACER PÚBLICAS A ADMINISTRACIÓN EDUCATIVA, QUE SE COMUNICARÁN EN TEMPO E FORMA AO ALUMNADO POLAS CANLES HABITUAIS (PÁXINA WEB E CORREO ELECTRÓNICO).

